

Верховний
Суд

Особливості провадження щодо кримінальних проступків

Сергій Фомін,
суддя Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду

Стаття 39-1. Керівник органу дізнання

1. Керівник органу дізнання організовує дізнання.

2. Керівник органу дізнання уповноважений:

1) визначати дізнавача, який здійснюватиме дізнання;

2) відсторонювати дізнавача від проведення дізнання за ініціативою прокурора або з власної ініціативи та призначати іншого дізнавача за наявності підстав, передбачених цим Кодексом, для його відводу (самовідводу) або неефективного дізнання;

3) ознайомлюватися з матеріалами дізнання, давати дізнавачу письмові вказівки, що не суперечать рішенням та вказівкам прокурора;

4) вживати заходів для усунення порушень вимог законодавства у разі їх допущення дізнавачем;

5) здійснювати інші повноваження, передбачені цим Кодексом.

Дізнавач при здійсненні дізнання наділяється повноваженнями слідчого. Дізнавач несе відповідальність за законність та своєчасність здійснення дізнання.

Стаття 40-1. Дізнавач

2. Дізнавач уповноважений:

1) починати дізнання за наявності підстав, передбачених цим Кодексом;

2) проводити огляд місця події, обшук затриманої особи, опитувати осіб, вилучати знаряддя і засоби вчинення правопорушення, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку або виявлені під час затримання, а також проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у випадках, установлених цим Кодексом;

3) доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, установлених цим Кодексом, відповідним оперативним підрозділам;

4) звертатися за погодженням із прокурором до слідчого судді з клопотаннями про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій;

5) повідомляти за погодженням із прокурором особі про підозру у вчиненні кримінального проступку;

6) за результатами розслідування складати обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру та подавати їх прокурору на затвердження;

7) приймати процесуальні рішення у випадках, передбачених цим Кодексом, у тому числі щодо закриття кримінального провадження за наявності підстав, передбачених [статтею 284](#) цього Кодексу;

8) здійснювати інші повноваження, передбачені цим Кодексом.

3. Дізнавач зобов'язаний виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються в письмовій формі.

Зі змісту статей [39-1](#), [40](#), [40-1](#), [110 КПК](#) убачається, що докази, зібрані у кримінальному провадженню, не можна вважати допустимими з огляду на відсутність постанови про доручення дізнавачам повноважень на виконання слідчих дій.

Постанова ККС від 03 травня 2022 року

справа № 696/99/21

провадження № 51-5909 км 21

Частина 3 статті 214 КПК

У невідкладних випадках до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань може бути проведений огляд місця події (відомості вносяться невідкладно після завершення огляду). Для з'ясування обставин вчинення кримінального проступку до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань може бути:

- 1) відібрано пояснення;
- 2) проведено медичне освідування;
- 3) отримано висновок спеціаліста і знято показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- 4) вилучено знаряддя і засоби вчинення кримінального проступку, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку, або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей.

Частина 2 статті 219 КПК

Строк досудового розслідування з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань або винесення постанови про початок досудового розслідування у порядку, встановленому [статтею 615](#) цього Кодексу, до дня повідомлення особі про підозру становить:

- 1) дванадцять місяців - у кримінальному провадженні щодо нетяжкого злочину;
- 2) вісімнадцять місяців - у кримінальному провадженні щодо тяжкого або особливо тяжкого злочину.

{Частина друга статті 219 в редакції Закону [№ 2617-VIII від 22.11.2018](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2201-IX від 14.04.2022](#)}

3. З дня повідомлення особі про підозру досудове розслідування повинно бути закінчене:

- 1) протягом сімдесяти двох годин - у разі повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку або затримання особи в порядку, передбаченому [частиною четвертою](#) статті 298-2 цього Кодексу;
- 2) протягом двадцяти діб - у разі повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку у випадках, якщо підозрюваний не визнає вину або необхідності проведення додаткових слідчих (розшукових) дій, або вчинення кримінального проступку неповнолітнім;
- 3) протягом одного місяця - у разі повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку, якщо особою заявлено клопотання про проведення експертизи у випадку, передбаченому [частиною другою](#) статті 298-4 цього Кодексу;
- 4) протягом двох місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину.

Щодо строків дізнання /досудового розслідування та повідомлення про підозру

Чинним кримінально-процесуальним законом врегульовано питання строків досудового розслідування до дня повідомлення особі про підозру лише щодо злочинів та не визначено питання щодо їх обчислення відносно кримінальних проступків, які за своїм змістом є менш тяжкими діяннями, у зв'язку із чим суд дійшов висновку про те, що строк досудового розслідування кримінальних проступків не може бути необмежений та перевищувати строк досудового розслідування встановленого для злочинів.

Так, застосовуючи ст. 219 КПК в системному зв'язку із ст. 12 КК та враховуючи ст. 58 Конституції України, практику ЄСПЛ, органи досудового розслідування повинні виходити з того, що для кримінального провадження за ознаками кримінального правопорушення, яке відповідно до ч. 2 ст. 12 КК (в редакції Закону України № 2617-VIII від 22 листопада 2018 року), віднесено до категорії кримінальних проступків, строки досудового розслідування з моменту реєстрації в ЄРДР до моменту оголошення про підозру складають дванадцять місяців і у випадку необхідності повинні бути продовжені.

Ухвала Першої судової палати ККС ВС від 28.12.2021 р. (справа № 489/3647/21; провадження № 51-5949 ск 21)

За приписами Закону № 2617-VIII, який набрав чинності 01 липня 2020 року, у кримінальних провадженнях про злочини, визначені за Законом як кримінальні проступки, в яких до дня набрання чинності цим Законом особам повідомлено про підозру, але не прийнято процесуальне рішення, передбачене ч. 2 ст. 283 КПК, досудове розслідування здійснюється в порядку, встановленому главою 25 цього Кодексу, тим органом, що здійснював досудове розслідування. Таким особам протягом 72 годин слідчим повідомляється про підозру у вчиненні кримінального проступку. У цих випадках строки дізнання обчислюються відповідно до ч. 3 ст. 219 КПК з моменту повідомлення про підозру у вчиненні кримінального проступку.

Якщо органом досудового розслідування не винесено постанову про зміну порядку досудового розслідування на дізнання, а особі не повідомлено про підозру протягом 72 годин та відсутнє обґрунтування про наявність обставин, що є підставою до застосування положень ч. 2 ст. 294 КПК щодо можливості продовження такого строку до 1 місяця - обвинувальний акт складений поза межами строків досудового розслідування.

Ухвала Третьої судової палати ККС ВС від 17.01.2022 р. (справа № 756/16500/20; провадження № 51-5946 ск 21)

Особливості закінчення дізнання, установлені ст. 301 КПК визначають правила щодо меж строків, якими повинні керуватись дізнавач та прокурор, при тому, що такі строки регламентують не строки досудового розслідування, а строки на виконання повноважень на певному етапі досудового розслідування, проте такі строки у своїй сукупності не повинні виходити за межі строків, передбачених п. 1 ч. 3 ст. 219 КПК, оскільки лише нормами цієї статті імперативно визначено граничні строки закінчення досудового розслідування у разі вчинення кримінального проступку та строки продовження досудового розслідування.

Постанова ККС від 06 вересня 2022 року справа № 705/1850/21

КПК України встановлює порядок спрощеного розгляду проваджень щодо кримінальних проступків, а положення ч. 1 ст. 381 КПК України визначають, що після отримання обвинувального акта щодо вчинення кримінального проступку суд у п'ятиденний строк, а у разі затримання особи - у порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298-2 цього Кодексу, невідкладно призначає судовий розгляд (а не підготовче судове засідання). Відповідно, незалежно від того, чи визнає обвинувачений свою вину у вчиненні інкримінованого йому кримінального проступку суд, згідно з приписами закону щодо спрощеного розгляду проваджень, невідкладно має призначити саме його судовий розгляд, а не підготовче судове засідання.

Ухвала Третньої судової палати ККС ВС від 09.03.2021 р. (справа № 607/12239/20; провадження № 51-758 ск 21)

Ухвала місцевого суду про повернення обвинувального акта прокурору, згідно з яким особа обвинувачується у вчиненні кримінального проступку, для його внесення до суду з урахуванням вимог глави 25 КПК, оскарженню в апеляційному порядку не підлягає

Постанова Об'єднаної палати ККС ВС від 01.11.2021 р. (справа № 161/7092/20; провадження № 51-5946 кмо 20)

Не повернення обвинувального акта прокурору для внесення до нього змін з урахуванням вимог глави 25 КПК України жодним чином не обмежує та не порушує права обвинуваченого, а, навпаки, забезпечує більшими процесуальними гарантіями, зокрема, можливістю особисто надавати пояснення щодо обставин вчинення кримінального проступку та, користуючись своїм правом на захист, заявити клопотання про призначення захисника.

Так, вищенаведене порушення не є істотним, саме собою не впливає на правильність встановлених судом обставин та не може бути підставою для скасування по суті правильного судового рішення.

Постанова Першої судової палати ККС ВС від 11.11.2021 р. (справа № 521/3194/20; провадження № 51-3710 км 21)

Закон не містить роз'яснень щодо можливості повернення обвинувального акта в кримінальному провадженні у випадку, коли особа обвинувачується у вчиненні кримінального проступку та злочину одночасно, а положення ч. 2 ст. 217 КПК передбачають можливість розглянути в одному провадженні матеріалів щодо злочину та кримінального проступку, якщо їх окремий розгляд може вплинути на повноту судового розгляду.

Оскільки місцевий суд у вказаному кримінальному провадженні не приймав рішення про виділення в окреме провадження матеріалів щодо кримінального проступку та злочину то, відповідно слід дійти висновку, що він не вбачав необхідності в цьому, оскільки таке виділення могло негативно вплинути на повноту судового розгляду. Такі дії суду першої інстанції не суперечать вимогам кримінального процесуального закону, а відтак не можуть розцінюватися як порушення.

Постанова Першої судової палати ККС ВС від 11.11.2021 р. (справа № 461/2570/20; провадження № 51-2325 км 21)

Відповідно до вимог п. 1 ч. 3 ст. 302 КПК України до обвинувального акта з клопотанням про його розгляд у спрощеному провадженні повинна бути додана **письмова заява підозрюваного, складена в присутності захисника**, щодо беззаперечного визнання своєї винуватості, згоди із встановленими досудовим розслідуванням обставинами, ознайомлення з обмеженням права апеляційного оскарження згідно з частиною другою цієї статті та згоди з розглядом обвинувального акта у спрощеному провадженні.

Зазначена норма передбачає **обов'язкову участь захисника**, як додаткову гарантію дотримання прав підозрюваної/обвинуваченої особи, а також підтвердження добровільності такої згоди та усвідомленості її наслідків.

Спрощене кримінальне провадження щодо кримінальних проступків є обмеженням фундаментального права людини на справедливий судовий розгляд, а тому суди повинні належним чином звертати увагу на забезпечення права на захист обвинуваченого. Підписання обвинуваченим заяви про беззаперечне визнання своєї винуватості у вчиненні кримінального правопорушення, стосовно якого можливе спрощене кримінальне провадження, за відсутності захисника та неналежне роз'яснення обвинуваченому органом досудового розслідування суті обмежень під час розгляду кримінального провадження у спрощеному порядку, є істотним порушенням вимог кримінального процесуального законодавства

Постанова Третьої судової палати ККС ВС від 06.10.2021 р. (справа № 185/7793/20; провадження № 51-1860 км 21)

У вирокі суду за результатами спрощеного провадження замість доказів на підтвердження встановлених судом обставин зазначаються встановлені органом досудового розслідування обставини, які не оспорюються учасниками судового провадження. Якщо обвинувачений беззаперечно визнав свою винуватість у вчиненні інкримінованого кримінального проступку, згоден із встановленими досудовим розслідуванням обставинами, погодився на розгляд обвинувального акта у спрощеному провадженні, ознайомлений із обмеженням права на апеляційне оскарження, а потерпілий також погодився із встановленими досудовим розслідуванням обставинами, то, за приписами ч. 1 ст. 337 КПК, судовий розгляд проводиться лише стосовно особи, якій висунуте обвинувачення, і лише в межах висунутого обвинувачення відповідно до обвинувального акта, крім випадків, передбачених цією статтею.

Враховуючи вимоги ч. 3 ст. 337 КПК України, суд першої інстанції може вийти за межі висунутого обвинувачення, в частині зміни правової кваліфікації кримінального правопорушення, якщо це покращує становище особи, стосовно якої здійснюється кримінальне провадження. А тому суд першої інстанції за власної ініціативи не має можливості перекваліфікувати дії обвинуваченого, якщо така перекваліфікація обумовлює погіршення його становища.

Ухвала Третьої судової палати ККС ВС від 11.02.2021 р. (справа № 766/12152/20; провадження № 51-140 ск 21)

Якщо потерпілий у кримінальному провадженні щодо вчинення кримінального проступку подав заяву, в якій висловив згоду з обставинами, встановленими під час досудового розслідування, з розглядом обвинувального акта у спрощеному провадженні без його виклику та без проведення судового розгляду, а також ознайомився з обмеженням права апеляційного оскарження, то відмова у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою потерпілого не є порушенням його права на доступ до суду

Постанова Другої судової палати ККС ВС від 21.01.2021 р. (справа № 568/833/20; провадження № 51-5397 км 20)

Згідно з ч. 1 ст. 394 КПК вирок суду першої інстанції, ухвалений за результатами спрощеного провадження в порядку, передбаченому статтями 381 та 382 цього Кодексу, не може бути оскаржений обвинуваченим в апеляційному порядку з підстав недоведеності його участі у вчиненні кримінального проступку.

Ухвала Другої судової палати ККС ВС від 04.03.2021 р. (справа № 208/6887/20; провадження № 51-1086 ск 21)

Якщо судом встановлено факт умисного ухилення особою від суду після вчинення кримінального проступку, то, згідно з вимогами ч. 2 ст. 49 КК (у редакції Закону від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII) строк давності для звільнення від кримінальної відповідальності з часу його вчинення становить 5 років.

Якщо протиправне діяння на час апеляційного перегляду не належало до кримінального проступку, однак, за своєю санкцією підпадає під ознаки проступку, то, з урахуванням положень частин 1, 4 ст. 5 КК, підлягають застосуванню приписи статей 12 та 49 КК у редакції Закону від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII як такі, що пом'якшують становище особи.

Відповідно, після звільнення від кримінальної відповідальності на зазначених підставах, інші протиправні дії особи з кваліфікуючою ознакою повторності підлягають перекваліфікації.

Постанова Третьої судової палати ККС ВС від 30.08.2021 р. (справа № 638/15651/13; провадження № 51-1494 км 21)

Необхідно відрізнати продовжувані кримінальні правопорушення від триваючих за характером вчинюваних дій. Триваюче кримінальне правопорушення – це “неперервне кримінальне правопорушення”, де особа скоює одну дію (бездіяльність), а продовжуване кримінальне правопорушення, навпаки, – “перерваний”. При вчиненні продовжуваного кримінального правопорушення мають місце два (або більше) тотожних діянь, відокремлених одне від одного проміжком часу. Також між цими кримінальними правопорушеннями існують відмінності за суб’єктивними ознаками: у триваючому кримінальному правопорушенні умисел реалізується одночасно із вчиненням дії (бездіяльності), а у продовжуваному злочині вчинені діяння об’єднані єдиним протиправним наміром, який реалізується поетапно протягом певного часу. Завершення триваючого злочину – це день його припинення за волею або всупереч волі винного, в тому числі викриття особи у вчиненні злочину.

05.04.2021. [Постанова з висновком!](#) Щодо застосування положень ст. 49 КК та порядку визначення строків давності для звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Справа № 328/1109/19

Провадження № 51-5464кмо20

Об'єднана палата ККС ВС

Висновок щодо застосування положень ст. 49 КК:

Особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо з дня вчинення нею кримінального правопорушення і до дня набрання вироком законної сили минули зазначені у ч. 1 ст. 49 КК диференційовані строки давності за умови, що протягом вказаних строків особа не вчинила нового злочину, за винятком нетяжкого злочину, за який передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк не більше двох років (перебіг давності не перерваний); особа не ухилялася від досудового слідства або суду (перебіг давності не зупинявся); законом не встановлено заборону щодо застосування давності до вчиненого особою злочину.

Перебіг строків давності зупиняється, якщо особа, котра вчинила кримінальне правопорушення, ухилилася від досудового розслідування або суду. У цьому разі перебіг давності відновлюється з дня з'явлення особи із зізнанням або її затримання. Одночасно факт умисного вчинення особою будь-яких дій, спрямованих на ухилення від слідства або суду є обставиною, яка виключає благополучне закінчення строків давності, і зупиняє диференційовані строки, визначені в ч. 1 ст. 49 КК. В цьому випадку закон передбачає загальний строк давності притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які ухиляються від слідства чи суду: п'ятнадцять років з часу вчинення злочину, п'ять років – з часу вчинення кримінального проступку. За таких обставин час, який минув із дня вчинення кримінального правопорушення до дня, коли особа почала ухилятися від слідства або суду, не втрачає свого значення, а зберігається і зараховується до загального строку давності, що продовжує спливати. Крім того, до загального строку також зараховується період такого ухилення, а також проміжок часу, що пройшов із дня з'явлення особи із зізнанням або затримання до дня набрання вироком законної сили.

10.05.2022. Ухвала про передачу на ВП. Наявність виключної правової проблеми, пов'язаної із тлумаченням і застосуванням ч. 2 ст. 49 КК в контексті регулювання перебігу строку давності.

Справа № 735/1121/20

Провадження № 51-4808км21

Колегія 1 судової палати

1. Суд касаційної інстанції дійшов висновку, що кримінальне провадження необхідно передати на розгляд ВП ВС через наявність виключної правової проблеми, пов'язаної із тлумаченням і застосуванням частини 2 статті 49 КК, яка передбачає:

«Перебіг давності зупиняється, якщо особа, що вчинила кримінальне правопорушення, ухилилася від досудового розслідування або суду. У цих випадках перебіг давності відновлюється з дня з'явлення особи із зізнанням або її затримання, а з часу вчинення кримінального проступку - п'ять років. У цьому разі особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо з часу вчинення кримінального правопорушення минуло п'ятнадцять років».

2. Зокрема, проблема пов'язана з тлумаченням третього речення цього положення – «у цьому разі особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо з часу вчинення кримінального правопорушення минуло п'ятнадцять років» – в контексті регулювання перебігу строку давності у частинах 1 та 2 статті 49 КК.

3. Об'єднана палата Касаційного кримінального суду у постанові від 5 квітня 2021 року дійшла наступного висновку:

«Факт умисного вчинення особою будь-яких дій, спрямованих на ухилення від слідства або суду є обставиною, яка виключає благополучне закінчення строків давності, і зупиняє диференційовані строки, визначені в частині 1 статті 49 КК. В цьому випадку закон передбачає загальний строк давності притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які ухиляються від слідства чи суду: п'ятнадцять років з часу вчинення злочину, п'ять років – з часу вчинення кримінального проступку».¹

4. Колегія суддів не може погодитися з таким тлумаченням третього речення частини 2 статті 49 КК, оскільки зроблений Об'єднаною палатою висновок, відповідно до якого у випадку ухилення винного від правосуддя строки, зазначені у частині 1 статті 49 КК, перестають застосовуватися, колегія вважає такими, що суперечать точному змісту цього положення і загальної конструкції інституту давності у кримінальному праві.

29.11.2021. [Постанова з висновком](#). Щодо підстав звільнення від кримінальної відповідальності за ч. 4 ст. 309 КК
Справа № 357/11205/19
Провадження № 51-2776 кмо 21
Об'єднана палата ККС ВС

Висновок:

Згідно з ч. 4 ст. 309 КК особа, яка добровільно звернулася до лікувального закладу і розпочала лікування від наркоманії, звільняється від кримінальної відповідальності за дії, передбачені ч. 1 ст. 309 КК. Підставою для звільнення від кримінальної відповідальності у такому випадку є добровільне звернення до лікувального закладу особи, яка хворіє на наркоманію, та розпочате нею лікування від наркоманії.

Добровільним в контексті ч. 4 ст. 309 КК слід вважати таке звернення особи до лікувального закладу, яке здійснюється за її особистою згодою, або згодою законного представника, що мало місце до моменту виходу суду першої інстанції до нарадчої кімнати для ухвалення рішення у кримінальному провадженні. Для застосування цієї норми попередній факт перебування особи на обліку осіб, які незаконно вживають наркотичні засоби або психотропні речовини, не є визначальним, оскільки факт захворювання на наркоманію у такої особи може бути встановлено вперше.

12.09.2022. [Постанова з висновком!](#) Щодо необхідності стягнення з особи, відносно якої кримінальне провадження закрито у зв'язку із закінченням строків давності, процесуальних витрат, понесених органом досудового розслідування під час здійснення такого розслідування, зокрема за проведення експертиз.

Справа № 203/241/17
Провадження № 51-4251кмо21

Об'єднана палата ККС ВС

Висновок щодо застосування норми права:

Якщо особа звільняється від кримінальної відповідальності на підставі ст. 49 КК у зв'язку із закінченням строків давності, процесуальні витрати, понесені органом досудового розслідування та пов'язані зі здійсненням кримінального провадження, в тому числі й витрати на проведення експертизи, не стягуються з особи, кримінальне провадження щодо якої закрито на цій підставі, а відносяться на рахунок держави, окрім витрат, пов'язаних, зокрема, із залученням експерта стороною захисту.

Порівняння редакцій частин 1 та 2 ст. 309 КК.

Законом № 2617-VIII, який набрав чинності 01.07.2020, було внесено зміни в санкцію ч. 1 ст. 309 та викладено в новій редакції диспозицію та санкцію ч. 2 цієї статті.

Попередня редакція	Чинна редакція
<p>ч. 1... караються штрафом від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до 2 років, або арештом на строк до 6 місяців, або обмеженням волі на строк до 3 років, або позбавленням волі на той самий строк</p>	<p>ч. 1... караються штрафом від 1000 до 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до 2 років, або арештом на строк до 6 місяців, або обмеженням волі на строк до 5 років</p>
<p>ч. 2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб чи особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених статтями 307, 308, 310, 317 цього Кодексу, або якщо предметом таких дій були наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги у великих розмірах, - караються позбавленням волі на строк від 2 до 5 років</p>	<p>ч. 2. Ті самі дії, вчинені за попередньою змовою групою осіб чи протягом року після засудження за цією статтею або якщо предметом таких дій були наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги у великих розмірах, - караються штрафом від 2000 до 5000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до 3 років.</p>

Насамперед слід зазначити, що питання правозастосування вказаних законодавчих змін обумовлено виключенням кваліфікуючої ознаки «повторність» у ч. 2 ст. 309 КК у попередній редакції, появою в цій же частині статті кваліфікуючої категорії «вчинення діяння протягом року після засудження за цією статтею», а також зміною видів і розмірів покарань у цих нормах, що потребує з'ясування узгодженості між диспозиціями та санкціями попередньої та нової редакцій.

З урахуванням статей 4, 5 КК пропонується застосовувати ч.1 та ч.2 ст.309 КК таким чином:

1. Відповідно до ст. 12 КК кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 309 цього Кодексу, з 01.07.2020 належить до проступків.

Зміна якості правопорушення (зі злочину у проступок) не впливає на кримінально-правові наслідки стосовно особи, яка його вчинила. Тому перекваліфікація дій особи, яка вчинила злочин, передбачений ч. 1 ст. 309 КК, після набрання чинності Законом № 2617-III (01.07.2020) не потрібна.

2. Якщо особа обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 309 КК, за ознакою повторності злочинів у зв'язку з попереднім вчиненням тих, що передбачені статтями 307, 308, 310, 317 цього Кодексу (до набрання чинності Законом № 2617-VIII – 01.07.2020), її дії мають бути перекваліфіковані з ч. 2 на ч. 1 ст. 309 КК. Відповідно до положень ст. 5 цього Кодексу Закон у новій редакції має зворотну дію в часі.

Якщо особа обвинувачується у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 309 КК (до набрання чинності Законом № 2617-VIII – 01.07.2020), за ознакою повторності злочинів у зв'язку із попереднім вчиненням дій, визначених ст. 309 КК, але не була засуджена за раніше вчинений злочин, передбачений цією статтею КК, її дії також мають бути перекваліфіковані з ч. 2 на ч. 1 ст. 309 КК, ураховуючи положення ст. 5 цього Кодексу.

Якщо особа обвинувачується у вчиненні злочину, передбаченого ч.2 ст. 309 КК (до набрання чинності Законом № 2617-VIII – 01.07.2020), за кваліфікуючою ознакою повторності (яка є повторністю, пов'язаною із попереднім засудженням особи), тобто є особою, яка раніше засуджена за цією ж статтею, то питання про застосування ст. 5 КК має вирішуватись так:

- якщо особа вчинила злочин протягом року після її засудження за ст.309 КК (за якою частиною цієї статті, значення не має), дії з ч.2 на ч.1 ст.309 КК не перекваліфікуються;
- період, який охоплюється поняттям «рік після засудження», починається з дня ухвалення попереднього вироку за ст. 309;
- якщо особа повторно вчинила злочин по закінченні року після її засудження, то ст. 5 має застосовуватися, а дії винуватої особи потрібно перекваліфікувати з ч. 2 на ч. 1 ст. 309 КК.

3. Санкція ч. 1 ст. 309 КК у редакції Закону № 2617-VIII частково посилює, частково пом'якшує та частково не змінює кримінальну відповідальність:

- кримінальна відповідальність пом'якшується у випадку призначення покарання у виді позбавлення волі, оскільки таке покарання виключено з вказаної санкції;
- кримінальна відповідальність посилюється у випадку призначення покарання у виді штрафу та обмеження волі, оскільки розміри відповідних покарань збільшено;
- кримінальна відповідальність не змінюється у випадку призначення покарання у виді виправних робіт та арешту, оскільки розміри вказаних покарань залишилися незмінними.

Таким чином, санкція ч. 1 ст. 309 КК у редакції Закону № 2617-VIII може мати зворотну дію у часі щодо діянь, які були вчинені до набрання чинності Законом № 2617-VIII (01.07.2020) та за які було призначено покарання у виді позбавлення волі.

Прокурором, засудженим, його захисником, законним представником, органом або установою виконання покарань після набуття чинності Законом № 2617-VIII (01.07.2020) може бути подано клопотання (подання) про вирішення питання, пов'язаного із виконанням вироку суду першої інстанції в частині зміни кваліфікації і покарання, призначеного відповідно до попередньої редакції ч.1 та ч. 2 ст. 309 КК.

Коли особа була засуджена за ч. 2 ст. 309 КК у попередній редакції, суд, установивши, що кваліфікуючу ознаку, за якою дії засудженого були кваліфіковані за ч.2 ст.309 КК, законодавцем виключено, керуючись п. 13 ч. 1 ст. 537 КПК, вирішує питання про зміну кваліфікації дій особи на ч.1 ст.309 КК.

Міра покарання особі, яка засуджена за ч.1 або ч.2 ст.309 КК у попередній редакції і не відбула покарання, приводиться у відповідність із покараннями, встановленими санкцією ч.1 ст. 309 КК, у разі, якщо призначене судом покарання за відповідний злочин є більш суворим, ніж передбачене санкцією ч.1 ст.309 КК у новій редакції. Якщо засудженому було призначено покарання у вигляді позбавлення волі, то суд відповідно до ч.3 ст. 74 КК призначає покарання у вигляді обмеження волі. Відбуте засудженим покарання у вигляді позбавлення волі зараховується з перерахуванням за правилами, встановленими ч.1 ст.72 КК.

При цьому строк невідбутої частини покарання у вигляді обмеження волі не може перевищувати строку невідбутої частини покарання у вигляді позбавлення волі.

Верховний
Суд

Дякую за увагу!